

Плат, виокремленні, аналізі та характеристиці інших елементів індивідуально–авторської картини світу поетеси.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Апресян Ю. Д. Избр. труды. Лексическая семантика (синонимические средства языка) / Ю. Д. Апресян. – М. : Школа «Языки русской культуры», 1995. – 472 с.
2. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию / В. фон Гумбольдт. – М. : Прогресс, 2000. – 400 с.
3. Караулов Ю. Н. Языковая личность / Ю. Н. Караулов. – М. : Большая российская энциклопедия, 2003. – С. 671–672.
4. Пименова М. В. Языковая картина мира / М. В. Пименова. – М. : Флинта, 2014. – 108 с.
5. Plath S. The Collected Poems / Sylvia Plath. – New York : Harper & Row Publishers, 1981. – 351 p.

**Олеся Горченко
(Чернівці)**

ПРОБЛЕМАТИКА ПІДХОДІВ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ІДІОСТИЛЮ

Стаття присвячена проблемі індивідуального стилю письменника в сучасній лінгвістиці. Розкривається сутність термінів для позначення індивідуального стилю автора, визначаються та порівнюються особливості підходів та методів до його аналізу з точки зору вітчизняних і зарубіжних науковців. Виділено такі основні підходи аналізу індивідуального стилю письменника: лінгвістичний, лінгвокогнітивний, лінгвокультурологічний, метод кількісного та якісного аналізу, філологічний підхід, літературознавчий і лінгвостатистичний підходи, метод градуальних опозицій.

Ключові слова: індивідуальний стиль, ідіостиль, картина світу автора, підхід, метод

Статья посвящена проблеме индивидуального стиля писателя в современной лингвистике. Раскрывается сущность терминов для обозначения индивидуального стиля автора, определяются и сравниваются особенности подходов к его анализу с точки зрения отечественных и зарубежных ученых. Выделены такие основные подходы к анализу индивидуального стиля писателя: лингвистический, лингвокогнитивный, лингвокультурологический, метод количественного и качественного анализов, филологический подход, литературоведческий и лингвостатистичний подходы, метод градуальных оппозиций.

Ключевые слова: индивидуальный стиль, идиостиль, картина мира автора, подход, метод

The research deals with the issues on idiostyle in modern linguistics. Although the notion of idiostyle is widely discussed in linguistics, there isn't a single definition to its notion. The articles and studies of native and foreign linguists containing information on the definition of individual author's style and its methods and approaches serve as research material. The scientific methods of analysis, description and comparison have been used in order to single out pros and cons of different methods and approaches. Linguistic, lingvo-cognitive, lingvo-cultural approaches, methods of quantitative and qualitative analysis, philological, literary, lingvostatistics approaches, method of gradual oppositions are specified. Firstly, we dwell on the traditional methods and gradually pay attention to modern. Every method and approach is developed and experimented by famous linguists, describes new tactics of idiostyle analysis and has advantages and disadvantages. The latter comprised one of the modern methods in linguistics, which is based on comparison of original literary works and its translations. In such way the equipollent opposition is created – translation and original. The issues on semantics in idiostyle analysis are also developed by scientists to systemize the text structure and to reveal the main conceptual and lexical-semantic patterns in the author's picture of the world. The special algorithm of its research is proposed in the article to form the author's picture of the world and to compare styles in writing of different centuries and epochs. In conclusion, every scientist or linguist proves the advantage of his/her method or approach. There are a lot of semantic terms, which don't have an appropriate definition such as style, author's style, individual author's style, idiostyle etc. The combination of several approaches to the analysis allows to research objective idiolect analysis of the writer in different aspects, to make a perfect interpretation of literary works, to identify individual and national cultural features of the author's style.

Key words: individual style, idiostyle, picture of the author's world, approach, method

З урахуванням антропоцентризму сучасних наукових досліджень проблема вивчення індивідуального стилю письменника стає ключовою у лінгвістиці художнього тексту. І хоч індивідуальний стиль не раз ставав предметом досліджень і наукових дискусій, єдиного універсального визначення і розмежування у термінології даного наукового пласту не існує.

Проблеми сутності ідіостилю та підходи до його дослідження вивчали такі вітчизняні і зарубіжні науковці, як Б. Стельмах, О. Павлишенко, І. Білодід, В. Виноградов, В. Григор'єв, О. Потеб-

ня, Ю. Лотман, О. Селіванова, О. Ахманова, О. Павличко, О. Падучева, Г. Маєр, В. Волощук, А. Науменко, В. Фляйшер, І. Поль, Н.Г. Єсипенко, М.Ю. Мухін.

Актуальність дослідження зумовлена пошуком нових підходів і методів аналізу ідіостилю в художній літературі на основі теоретичних і практичних праць сучасних лінгвістів для подальшого застосування у таких галузях науки як лінгвістика і лінгвостилістика.

Метою нашої статті є визначення поняття індивідуальний стиль, ідіостиль, окреслення підходів дослідження ідіостилю з різних аспектів. Серед основних **завдань** виділяємо дослідження дефініції ідіостилю та його аналіз з огляду на праці останніх років вітчизняних та зарубіжних вчених, порівняння доцільність їх застосування на сучасному етапі дослідження індивідуального стилю автора.

У фокусі дослідницької уваги багатьох філологів та лінгвістів перебуває проблема індивідуального стилю автора, яка наразі залишається досить актуальною і перспективною. У своїй статті “Індивідуальний стиль як об’єкт лінгвостилістичних досліджень” Б. Стельмах виділяє домінанти ідіолекту автора: “особливості вживання певного шару лексики, звукові, зорові та запахові образи, конденсованість чи неконденсованість лексем, пунктуація, стилістичне варіювання синтаксичних конструкцій, ритмомелодика й композиція оповіді тощо” [11, с. 231]. Лексичні одиниці, які притаманні творам певного автора або трапляються в цих творах частіше, аніж у творах інших письменників є маркерами ідіолекту автора за О. Павлишенком [9, с. 314].

Проблематика щодо визначення підходів дослідження ідіостилю зумовила виникнення численних напрямів у сучасній лінгвістиці.

І. Білодід, В. Виноградов, В. Григор’єв та інші лінгвісти виклали основні принципи лінгвістичного аналізу тексту автора у своїх працях. Прихильники лінгвістичного підходу акцентують увагу на емоційності й експресивності мовних явищ, трактують стиль як сукупність експресивних значень й емоційних засобів [1, с. 43].

Обґрунтування авторського відбору мовних засобів і осмислення семантичної специфіки ідіостилю письменника в новому ракурсі формує когнітивний підхід до дослідження семантичних особливостей художнього твору [2, с. 8]. Використання лінгвокогнітивного підходу в дослідженні художнього тексту як мовної реалізації задуму автора трактується у працях О. Потебні, Ю. Лотмана, О. Селіванової та ін.

Методи лінгвокогнітивного аналізу дають можливість розглянути ментальні стани і процеси, які формують індивіда як особистість і представника певного лінгвокультурного ареалу та визначають його сприйняття світу [10, с. 8]. Так як в художньому творі відображається індивідуально-мовна картина світу автора як представника певної лінгвокультурної спільноти у певний часовий зріз, то лінгвокогнітивний підхід повинен охоплювати і методи лінгвістичного аналізу. В результаті, концептуальна картина певного етносу відтворюється в мовній складовій художнього тексту.

Лінгвокультурологічний підхід до вивчення художнього ідіолекту стає більш актуальним серед лінгвістів. На доцільності залучення лінгвістичної, культурологічної і соціологічної методики в лінгвокультурологічному аналізі тексту заострюють увагу чимало науковців (В. Карасик, В. Маслова, М. Толстой та ін.) і пропонують такий дослідницький інструментарій, як контент-аналіз, фреймовий аналіз, мисленнєвий експеримент, метод лінгвістичної реконструкції культури, статистико-вірогідний метод тощо. У рамках лінгвокультурологічного аналізу тексту дослідники акцентують етнографізми як знаки культури, які “забезпечують далі поширення змістового плану”, детермінованого виявленням національно-культурним компонентом [5, с. 30]; безеквівалентні лексеми, які формують своєрідний згорнутий текст, який може трактуватися як мовно-культурне явище; епітети й метафори, які відображають традиційну картину світу, зафіксовану у свідомості певного етносу; традиційні фразеологізми, у разі активного впливу на створення тексту [5, с. 370].

Деякі дослідники схиляються до кількісного та якісного підходів до аналізу літературного доробку письменника, які розглядають як факт мови так і факт мистецтва [3]. Одиниці синтаксичного, лексичного, морфологічного та фонетичного рівнів, їхня частотність й розподіл в тексті аналізуються при кількісному підході, а при якісному встановлюються закономірності функціонування цих елементів мовного рівня в контексті. Завдання стилістичного аналізу – визначення мовних засобів, які вживає автор та їх використання у творі.

За словами багатьох науковців, метод кількісного аналізу сприяє отриманню точних даних про особливості функціонування мовних засобів у художньому мовленні, залишаючи осторонь зміст твору. Статистичні характеристики тексту як формальні власти-

вості його структури дозволяють об'єктивно визначити якісні особливості ідіостилю автора [4, с. 63]. Сьогодні чимало науковців (В. Волощук, А. Науменко та ін.) вдаються до філологічного, або лінгвопоетичного, методу, який комбінує літературознавчий і лінгвістичний підходи. При цьому аналізується змістовий аспект художнього твору через мовну форму тексту й детермінуються стиль як добір засобів для висловлення думки. За А. Науменком лінгвопоетичний аналіз твору – це тлумачення художньої функції кожної позамовної та мовленнєвої одиниці тексту за рахунок змістовних відповідей на запитання “навіщо і про що?” [7, с. 312].

У своїх наукових розвідках зарубіжні вчені (М. Гоффманн, К. Кесслер, І. Поль, У. Фікс, Б. Шпільнер та ін.) рекомендують залучення як лінгвістичного так й літературознавчого підходу до інтерпретації художнього твору [12, с. 231]. Німецькі філологи В. Фляйшер та І. Поль стверджують, що мовознавчі категорії і методи варто підпорядковувати домінантним літературознавчим питанням у процесі аналізу художнього твору, проте лінгвістичний підхід повинен розвиватися у напрямку семантики, зокрема семантики тексту, спроектованої на когнітивну лінгвістику, у рамках комунікативно-когнітивного сприйняття мови [12, с. 232]. З цих позицій активно проводяться семантичні дослідження ономастичного матеріалу в літературі (К. Гутшмідт, Г. Кьоглер, І. Поль та ін.), оскільки ономастичні знання сприяють сприйняттю та інтерпретації твору з літературознавчої позиції.

Дослідження ідіостилю за допомогою кількісних методів лінгвістичної статистики використовувалось спочатку в художніх текстах і пропонувався аналіз графіко-фонетичних, лексико-семантичних, синтаксичних і композиційних особливостей. Сучасні лінгвісти (О. Ахманова, О. Павличко, О. Падучева, Г. Маєр та ін.) зосереджуються навколо дилеми вивчення особливостей авторського стилю, залучаючи лінгвостатистичні методи, які дають можливість одержати повну кількісну характеристику тексту, що сприяє внутрішньому пізнанню структури твору [8, с. 187–188].

Особливий інтерес у нашому дослідженню приділено систематизації семантики текстових одиниць, які систематизують змістову структуру тексту, встановлять концептуальні і лексико-семантичні закономірності авторського ідіостилю, виявлять ознаки подібності і розбіжності. В працях Н.Г. Єсипенко, М.Ю. Мухіна на основі семантичної розмітки корпусу лексики, статистико-стиліс-

тичного і порівняльного аналізу проведено моделювання ідіости-лей авторів на основі вибірки [2; 6]. Сформований алгоритм аналізу ідіостилю може бути продуктивним для подальших досліджень:

- 1) Порівняльно-статистичний аналіз для ранжування лексики за частотністю кожного окремого автора та їх порівняння;
- 2) Компонентний аналіз лексики та формування тематичних груп, їх порівняння в межах одного автора та інших.

Завдяки аналізу можна виявити частотні лінгвістичні ознаки ідіостилю, сформувати авторську картину світу та виявити взаємозв'язки та розбіжності авторів та епох.

Серед усталених методів аналізу як альтернативу виділяють метод градуальних опозицій, перевагою якого є використання прийомів порівняння і зіставлення. Основний принцип даного методу полягає у зіставленні оригінальних творів автора перекладам, виконаних ним і оригіналу на іноземній мові. Таким чином з точки зору вираження концептосфер утворюється еквіполентна опозиція – переклад і оригінал.

Висновки з дослідження та перспективи. З вищезказано-го зазначимо, що лінгвісти залучають різні підходи (лінгвістичний, лінгвокогнітивний, лінгвокультурологічний, лінгвопоетичний, кількісний, якісний та ін.) до дослідження особливостей індивідуального мовлення митця, для позначення якого в сучасній лінгвістиці існує чимало семантично непрозорих термінів (стиль, стиль автора, авторський стиль, індивідуальний стиль, ідіостиль). Поєднання декількох підходів до аналізу ідіолекту письменника уможливило об'єктивну, різноаспектну і досконалу інтерпретацію художніх творів й виявлення індивідуальних та національно-культурних особливостей авторського стилю митця.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Волощук В. І. Стильова своєрідність новели З. Ленца “Вісімнадцять діапозитивів” / В. І.Волощук // Мова і художня творчість. – 2002. – Вип. 4. – Т. 4, Ч. 1. – С. 42–49.
2. Єсипенко Н. Г. Лексико-семантичні компоненти авторського стилю і мовна картина світу (на матеріалі англomовної прози воєнної та мирної тематики) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / Надія Григорівна Єсипенко; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці, 2007. – 20 с.
3. Индивидуально-художественный стиль и его исследования / [ред. В. А. Кухаренко и др.]. – К. – О. : Вища школа, 1980. – 168 с.

4. Кокіна В. В. Статистичний аналіз дієслівної лексики в авторському стилі / В. В. Кокіна // Мова і культура. – 2003. – Вип. 6. – Т. 3/2. – С. 63–69.
5. Кононенко В. І. Мова у контексті культури : [монографія] / Віталій Іванович Кононенко. – К., Івано-Франківськ : Плай, 2008. – 389 с.
6. Мухин, М. Ю. Лексическая статистика и идиостиль автора : корпусное идеографическое исследование (на материале произведений М. Булгакова, В. Набокова, А. Платонова, М. Шолохова) : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.19 / М. Ю. Мухин. – Екатеринбург, 2011. – 43 с.
7. Науменко А. М. Від рецепції через інтерпретацію до аналізу / Анастолій Максимович Науменко // Нова філологія. – Запоріжжя : ЗДУ, 2000. – № 1. – С. 305–319.
8. Павличко О. О. Щодо статистичних параметрів авторського стилю (на матеріалі творів Е. М.Ремарка) / Оксана Олексіївна Павличко // Мовні і концептуальні картини світу : зб. наук. пр. – К. : ВПЦ “Київський університет”, 2010. – Вип. 29. – С. 186–191
9. Павлищенко О. Маркери авторського ідіолекта в лексико-семантичних полях дієслів англословної художньої прози / О.Павлищенко // Мова і культура. – 2004. – Вип. 7. – Т. 4, Ч. 2. – С. 314–315.
10. Підгорна А. Б. Лінгвальні засоби актуалізації авторських моделей світу в романах сестер Бронте : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / Анна Борисівна Підгорна; Одес. нац. ун-т ім. І. І.Мечникова. – О., 2008. – 20 с.
11. Стельмах Б. Індивідуальний стиль як об’єкт лінгвостилістичних досліджень / Б. Стельмах // Вісник Уман. Педуніверситету : зб. наук. пр. / голов. ред. В. Г.Кузь. – К. : Знання України, 2004. – С. 228–233. – Серія: “Філологія (мовознавство)”.
12. Berührungbeziehungen zwischen Linguistik und Literaturwissenschaft / Michael Hoffmann, Christine Keßler (Hrsg.). – Frankf. /M. etc. : Lang, 2003. – 374 S.

**Інна Збіглей, Олеся Мусурівська
(Чернівці)**

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАГОЛОВКІВ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ТА НАУКОВОМУ СТИЛЯХ

Стаття присвячена вивченню стилістичних особливостей англословних заголовків у публіцистичному та науковому стилях. Предметом дослідження є стилістичні фігури, які вживаються у заголовках новин та наукових заголовках.

Для досягнення поставленої мети у статті розглянуто теоретичні питання, пов’язані з визначенням терміну „заголовок” та його